

Sant Cugat en peu de pau

Què és AVALUEM?

AVALUEM sorgeix de la necessitat d'engegar processos d'avaluació i sistematització de la cooperació descentralitzada i de treballar per la seva transparència i qualitat. Un equip de professionals amb llarga experiència en el món de la cooperació volem posar els nostres coneixements, teòrics i pràctics, al servei de l'assessorament de les organitzacions i les institucions a fi de millorar-ne la qualitat.

Pensem que la reflexió dels actors de cooperació descentralitzada, tant del Nord com del Sud, pot permetre avançar en formes horitzontals d'implementar la cooperació. Aquesta metodologia, a més de ser democràtica, contribueix a generar més impacte i, sobretot, a promoure una major apropiació que fa la cooperació més sostenible.

Publicacions AVALUEM

Col·lecció Bones Pràctiques

1. Construcció d'un pou per a l'abastiment d'aigua a Bouanzé, Mauritània
2. Desenvolupament econòmic i social a les comunitats camperoles, afroequatorianes i indígenes de la província de Sucumbíos, Equador
3. Programa UALE de prevenció de la SIDA a Escuintla, Guatemala
4. Plataforma Sindical Común Centroamericana (Nicaragua, Guatemala, Costa Rica, Hondures, Panamà i El Salvador)
5. Agermanament San Miguelito (Nicaragua) i Sant Boi de Llobregat (Catalunya)
6. Actuacions engegades per la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia
7. Digitalització de l'Arxiu del Bisbe Pere Casaldàliga a la Prelazia de Sao Félix do Araguaia (Brasil)
8. "Programa de alianzas para el desarrollo de Bolívar" (Equador)
9. Consell d'Infants de Cambrils: decidim solidaritat!
10. "Institut rural agropecuari i comunitari *Tres de marzo, ternura de los pueblos*", San Bartolo, Quilalí (Nicaragua)
11. Cafè Ciutat. Municipis pel Comerç Just (Catalunya)

Materials de formació

1. Planificar amb la Metodologia d'Enfocament de Marc Lògic (EML)

Primera edició: Juny 2014

© **Dels textos:** AVALUEM, anàlisi i desenvolupament

© **De les fotos:** Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, Fundació Privada Universitat Internacional de la Pau, Beth Mejan, Medicus Mundi, ASECOP, Petits Músics del Món, CEAM, Avaluem

Impressió: Impremta Pagès (Anglès, Girona)

Dipòsit legal: B-34512-2008

Impressió a Catalunya - Printed in Catalonia

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia i el tractament informàtic, és permesa però caldrà comptar amb l'autorització dels propietaris del copyright, i sempre haurà de citar-ne la font.

Introducció

A aquesta col·lecció, que vol ser representativa del que és la cooperació catalana, no hi podia faltar la presència d'un llibret dedicat a com s'ha construït el model de cooperació municipal a Catalunya. I és que, des dels seus inicis, la cooperació local ha estat un model innovador d'articulació en xarxa de complicitats. Un primer actor són les entitats i plataformes ciutadanes que han estat impulsores de les campanyes i acampades del "0,7% i +", que a molt llocs han estat les que han promogut l'impuls de polítiques de cooperació compromeses amb el desenvolupament i la pau i que assumissin compromisos per denunciar les causes de la injusta situació de desequilibri Nord-Sud.

Aquestes Campanyes pel "0,7% i +" tenien un subtítol que deia "amb transparència i qualitat". Podem dir que des de l'inici es volia anar molt més lluny de demanar només recursos per a iniciatives de cooperació, i per això la campanya s'orientava a promoure que la cooperació municipal esdevingués una política pública transparent i participativa. Aquesta característica és la clau i explica que vagi acompanyada de mecanismes de participació i planificació de com havia de ser la cooperació en cada municipi, i en configura la identitat.

Una dada que il·lustra la dimensió de la cooperació municipal catalana és que, tot i l'impacte negatiu de la crisi econòmica, gairebé 400 ajuntaments, diputacions, consells comarcals i mancomunitats impulsen anualment iniciatives de cooperació i solidaritat. D'entre els més actius, un total de 67 municipis disposen de Consells Locals de Cooperació i són els que hi destinen més recursos. A més, 19 d'aquests municipis s'han dotat també d'un Pla Director Local de Cooperació.

En aquest sentit, hem escollit el municipi de Sant Cugat del Vallès perquè és, en molts aspectes, un bon exemple de la riquesa que ha suposat la cooperació local a Catalunya els darrers 25 anys. Disposa d'una xarxa local d'entitats activa i compromesa, disposa d'una regidoria de cooperació i solidaritat, i manté un pressupost del 0,7% dels ingressos propis del municipi destinat a cooperació per acord de tots els grups polítics municipals que signen prèviament el compromís abans de les eleccions. Disposa també d'un consell de participació entre l'ajuntament i les entitats on, en les darreres dues dècades, es formula participativament, cada 4 anys, l'elaboració del Pla Director Local de Cooperació. A més, les entitats i l'Ajuntament fan un esforç conjunt per donar a conèixer el que es fa a través dels mitjans de comunicació locals, amb total transparència. D'altra banda, històricament Sant Cugat del Vallès s'ha distingit per una forta sensibilitat pel treball per la pau, i a través de la Universitat Internacional de la Pau ha aconseguit ser un referent que aplega intercanvis d'organitzacions de pau de tots els continents.

Ahora, aquesta dinàmica local participa activament amb el treball en xarxa amb altres municipis, tant a través del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament com d'altres xarxes i instàncies de suport als municipis cooperants, com ha estat la Diputació de Barcelona, el CGLU, Mayors for Peace, etc.

Aquesta dinàmica solidària local és sens dubte un bon altaveu per acostar les problemàtiques globals i donar-les a conèixer al municipi, per incentivar que cadascú, des de l'àmbit local, pugui implicar-se per promoure un món més just, compromès amb la pau i la solidaritat.

Núria Camps i Vidal
Directora d'AVALEM

Índex

Pàg. 3	Introducció
Pàg. 5	Pròleg
Pàg. 6	El repte dels poders locals
Pàg. 7	Presentació del cas
Pàg. 8	La Xarxa Solidària de Sant Cugat
Pàg. 10	La cooperació local a Catalunya i a Sant Cugat
Pàg. 17	La importància de la cooperació local
Pàg. 21	Bones pràctiques de la cooperació local de Sant Cugat
Pàg. 25	Punts forts i reptes de futur
Pàg. 26	Enllaços d'interès
Pàg. 27	Contacte

Bones Pràctiques 12:

“Sant Cugat en peu de pau”, una anàlisi de la política de cooperació al desenvolupament i solidaritat de Sant Cugat del Vallès (Catalunya)

Anàlisi realitzada per:

AVALUEM. Anàlisi i Desenvolupament

Núria Camps i Vidal, directora d'AVALUEM

Imma Bartrina i Rams, tècnica de projectes d'AVALUEM

Estela García Ponce, tècnica de projectes d'AVALUEM

Dates de l'anàlisi: 2013-2014

Període sistematitzat: 1994-2012

Elaboració del text de la bona pràctica: Marta Ramoneda Anglés

Pròleg

Sant Cugat és un municipi que creu en la cooperació. Totes les persones que vivim en aquesta ciutat sabem que són múltiples les iniciatives que s'han dut a terme per tal de poder bastir projectes de cooperació entre el Nord i el Sud. Segurament, si això ha estat possible és perquè Sant Cugat és una ciutat fortament cohesionada i amb una societat civil solidària. Gràcies a aquest impuls ciutadà, l'Ajuntament ha pogut acompanyar projectes que altrament no haurien estat possibles. En aquest sentit, el paper de les administracions locals és fonamental, ja que aquestes obren portes a la promoció de la cooperació internacional i al conreu de la pau i dels Drets Humans.

Des de l'Ajuntament de Sant Cugat, en estreta col·laboració amb el teixit associatiu, s'ha aconseguit bastir una autèntica política de cooperació. En són exemples el Pla Director, la dotació pressupostària anual i el treball transversal entre les diferents àrees del consistori. Així mateix, vull recordar que Sant Cugat s'ha mobilitzat en diverses ocasions i que la societat civil ha tingut una participació molt destacada en el procés de creació del nostre edifici solidari. Fa més de vint-i-cinc anys, Sant Cugat va ser pioner a demanar l'aprovació del 0,7% solidari. Ara continua sent-ho gràcies a estructures socials i participatives com la Xarxa Solidària i el Consell de Ciutat.

Durant els darrers anys, Sant Cugat ha reafirmat que la pau, el desenvolupament i els Drets Humans són globals i que des de l'administració local es pot –i s'ha de– treballar per garantir-los aquí i arreu. Sant Cugat també és avui una ciutat referent en polítiques de pau. Ho provenen la Universitat Internacional de la Pau, el DENIP, el Pla de dinamització educativa i la voluntat política expressada al ple de l'Ajuntament a través de diverses mocions institucionals.

Tot aquest camí l'hem fet els santcugatencs i santcugatenques per defensar allò que creiem fermament: el dret dels pobles i de la ciutadania a viure i conviure. La cooperació ha estat i és una aposta valenta per treballar des dels municipis en la construcció d'un món just i equitatiu.

Mercè Conesa i Pagès

Alcaldeessa de Sant Cugat del Vallès

El repte dels poders locals

La construcció de la pau i el benestar col·lectiu és un repte dels governs locals i de la societat i, com no, la Diputació de Barcelona comparteix aquest repte amb els municipis de Barcelona que tenen una especial entesa i sensibilitat pel benestar dels ciutadans i que vetllen perquè s'aconsegueixi una vida digna i feliç per a tots, una vida en pau.

“Sant Cugat en peu de pau” posa de manifest la voluntat política del municipi de Sant Cugat del Vallès al llarg dels anys pel foment de la pau i la denúncia de les causes de les desigualtats al món, i com les polítiques de cooperació i les iniciatives d'educació per al desenvolupament que es porten a terme a nivell local són un eix molt important per transformar el món i aconseguir una ciutadania sensible a altres realitats.

És important destacar que el compromís i la iniciativa de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès pel foment de la pau són un molt bon exemple de com des dels governs locals, donada la proximitat amb la ciutadania i amb les realitats amb les quals convivim diàriament, hem de construir la pau i resoldre els conflictes que puguin sorgir al nostre entorn, sense oblidar que formem part d'un món que volem que visqui també en pau.

Els Drets Humans són un bé pel qual hem de vetllar, i els governs locals hem de treballar per a que totes les persones que conviuen al nostre territori visquin en pau i aplicar els instruments adequats per aconseguir el benestar individual i col·lectiu, tant a casa nostra com al món.

La Diputació de Barcelona creu fermament que cal vetllar per la construcció de la pau i els Drets Humans arreu, i que la pau cal construir-la a tots nivells, tant a títol personal des de les nostres llars, com des de les escoles, i promoure-la i practicar-la des de les institucions, des dels ajuntaments i en general des de tots els actors.

Per tot això, valorem molt positivament aquesta publicació que dóna a conèixer la important tasca realitzada per l'ajuntament de Sant Cugat del Vallès a favor de la pau i els Drets Humans, basada principalment en un treball en xarxa per la pau i la denúncia de les causes de la desigualtat al món.

Joan Carles García Cañizares

Diputat Adjunt a la Presidència

Diputació de Barcelona

Presentació del cas

Títol del projecte:

Anàlisi de la Política Municipal de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de Sant Cugat del Vallès

Localització: Sant Cugat del Vallès

Període: de 1994 a 2012

Característiques: Política local de cooperació al desenvolupament i solidaritat amb metodologia participativa i basada en la promoció d'una cultura de pau

Països d'actuació de la cooperació local de Sant Cugat des dels seus inicis *

Cooperació directa

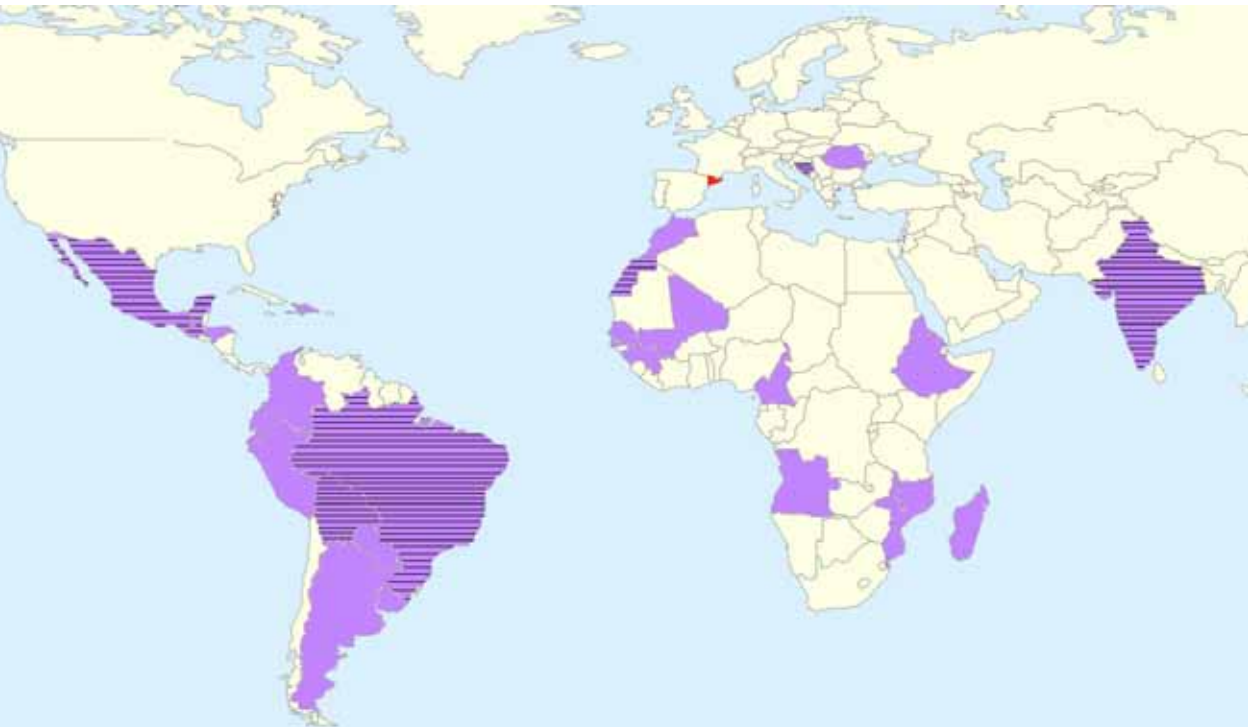

Cooperació indirecta

Educació per al Desenvolupament i Convenis

* No s'inclouen les actuacions d'emergència

La Xarxa Solidària de Sant Cugat

La Xarxa Solidària va néixer l'any 2005 en substitució de la Coordinadora d'Entitats per la Solidaritat, creada l'any 1994 i rebatejada com a Coordinadora per la Solidaritat l'any 2000. Per conèixer els orígens de la Coordinadora ens hem de remuntar a la "Plataforma 0,7% i +", que reivindicava que almenys el 0,7% dels ingressos propis de l'Administració es dediquessin a projectes de sensibilització i de cooperació al desenvolupament. A Sant Cugat el ple municipal va aprovar-ho per unanimitat el 13 de desembre de 1994, després d'un mes d'acampada a la plaça Barcelona per part de membres de la plataforma, i es va comprometre a aconseguir-lo en un període de quatre anys a partir de 1995.

Aprovat aquest acord, que també establia la creació d'una Comissió de Seguiment i un Consell Municipal de Cooperació, les persones que formaven part de la "Plataforma 0,7% i +" van animar la ciutadania a reunir-se mensualment per contribuir a la promoció d'una cultura de la cooperació i la solidaritat al municipi, amb l'objectiu de sensibilitzar, mobilitzar i transformar l'opinió pública sobre les relacions Nord-Sud. Va ser amb aquesta finalitat que va néixer la Coordinadora d'Entitats per la Solidaritat, que es definia pel seu caràcter plural, obert i apartidista. Inicialment, la Coordinadora estava composta per vuit entitats -Amics de la Unesco, Baula, Creu Roja, Grup Natura, Mans Unides, Grup 0,7%, Sant Cugat amb el Poble Sahrauí (SCAPS) i Vallès sense fronteres- i, en un exercici de democràcia participativa remarcable, va passar a cogestionar el pressupost dedicat a la solidaritat conjuntament amb l'Administració municipal des dels inicis de la política pública de cooperació.

Com s'ha vist, l'any 2000 aquesta entitat passa a anomenar-se Coordinadora per la Solidaritat, perdent l'apel·latiu a les "entitats" perquè es considerava que per a prendre-hi part no era necessari formar part de cap organització. L'any 2002 la Coordinadora havia crescut i ja estava composta per catorze entitats: Aba Guima, Amics de la UNESCO, la Càtedra UNESCO a l'UAB-Escola de Cultura de Pau, la Càtedra UNESCO de l'UPC-Observatori del Deute en la Globalització, CEAM (Centre d'Estudis per l'Amazònia), Creu Roja, Forkids, Intermón Oxfam, Mans Unides, Mestres per Bòsnia, SCAPS, SETEM (Servei pel Tercer Món), Vallès sense Fronteres i la UIP (Universitat Internacional de la Pau). Al final de la legislatura que acabava l'any 2003, la Coordinadora va fer una sèrie de demandes als partits polítics per tal que aquests les incloguessin als seus programes electorals, entre les quals figuraven l'increment del pressupost destinat a cooperació fins a l'1%, "donar suport a la proposta de treballar per una política municipal de solidaritat", i "aprofundir en el paper que poden jugar els municipis en l'àmbit de la cultura de pau".

El novembre de 2005 la Xarxa Solidària substitueix la Coordinadora per la Solidaritat amb la voluntat de generar noves dinàmiques de treball més participatives i de sumar adhesions d'altres entitats que no fossin estrictament del sector de la cooperació. En el seu document fundacional, la Xarxa Solidària s'autodefineix com "un espai obert a la participació de ciutadans, entitats i institucions, relacionades o interessades amb tot allò que fa referència a la Solidaritat Internacional, per tal d'afavorir la vinculació i la coordinació d'accions entre els mateixos, així com la seva capacitat d'incidència social i política." El seu objectiu és esdevenir un espai que permeti donar coherència a la política municipal de cooperació i sensibilització, evitant la dispersió d'accions públiques i privades iniciades al municipi.

Una de les funcions de la Xarxa és consensuar amb l'Ajuntament les línies estratègiques que s'han d'incloure als Plans Municipals de Cooperació. D'altra banda, la Xarxa també pretén consensuar amb l'Ajuntament la variació dels percentatges de la partida de cooperació i solidaritat internacional

dedicats a cooperació directa, sensibilització o educació per la solidaritat, convocatòria pública per ONG i convenis.

La Xarxa posa l'accent en l'obertura a la ciutadania, en el foment del treball conjunt entre entitats i en l'educació per la solidaritat de la societat civil. A banda de les entitats de cooperació al desenvolupament i sensibilització amb seu o àmbit d'actuació a Sant Cugat, la Xarxa també pretén que hi participin entitats de la ciutat que siguin sensibles a les qüestions tractades, la ciutadania, el món educatiu (escoles, esplais, caus, etc.), l'Ajuntament i els representants dels partits polítics, ja sigui formant part de la Xarxa o participant-hi de manera puntual.

Entitats que formen part de la Xarxa Solidària actualment

ACOES

ADE

Aimeni

Amnistia Internacional

Associació Europea de Cooperació amb Palestina (ASECOP)

Assemblea de Cooperació per la Pau

Centre d'Estudis Amazònics (CEAM)

CESAL

Educació Sense Fronteres

Enginyeria Sense Fronteres

Forkids

Fundació Babel Punt de Trobada

Fundación Vicente Ferrer

Global Play Fundació Privada

Imago

Intermón Oxfam

K-Món

Medicus Mundi

Petits Músics del Món

Associació Rostros, Colores y Sueños

Salut i Música

Sant Cugat amb el Poble Sahrauí (SCAPS)

Universitat Internacional de la Pau

Xarxa de Consum Solidari

Xarxa de l'Observatori del Deute en la Globalització

Yachana Huasi

Yamuna

La cooperació local a Catalunya i a Sant Cugat

Orígens de la cooperació pública catalana

A la dècada dels anys 70 es celebra a Florència la Conferència sobre Ciutats i Desenvolupament i es conceptualitza per primer cop la idea d'Ajuda Oficial al Desenvolupament. El 1985, a la Primera Conferència Europea sobre Ciutats i Desenvolupament, celebrada a Colònia, es fa una crida per a que també les autoritats locals estimulin i donin suport als intercanvis Nord-Sud de manera conjunta amb les Organitzacions No Governamentals, i s'esmenten varis aspectes que es poden treballar des de l'àmbit local. No és fins l'any 1989, però, que la Comissió de les Comunitats Europees comença a parlar de cooperació descentralitzada i obre una línia pressupostària específica destinada al desenvolupament. L'any 1992, en una trobada on participen ONG, autoritats locals i moviments socials de més d'una cinquantena de països, s'elabora l'anomenada Carta de Berlín, relativa a "les iniciatives locals per a un desenvolupament sostenible". A la carta es fa referència als principis que han de guiar les relacions Nord-Sud: democràcia, sostenibilitat, justícia, equitat, tolerància, acció conjunta i independència.

Pel que fa a Catalunya, les iniciatives preses des de les institucions locals creixen durant els anys 80. És en aquesta dècada quan s'inicia la campanya ciutadana per a la recollida de signatures demanant a l'Estat espanyol que compleixi la recomanació de les Nacions Unides de dedicar el 0,7% del Producte Interior Brut a la cooperació al desenvolupament. Malgrat recollir-se més de 200.000 signatures, no es va aconseguir l'objectiu previst; no obstant, la mobilització i la sensibilització d'entitats i de la ciutadania era ja un

fet, i alguns ajuntaments van decidir adherir-se a la campanya pel 0,7%. Aquest compromís parteix de la premissa que les administracions locals també tenen un important paper a jugar, i per tant s'han d'implicar en el desenvolupament global, idea que queda reiterada amb la celebració l'any 1989 de la Primera Jornada sobre la Cooperació al Desenvolupament des de les corporacions locals, organitzada per la Federació Espanyola de Municipis i Províncies.

És en aquest context que l'any 1986 neix el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD), paral·lelament amb altres institucions de caràcter similar a la resta de l'Estat, i el 1995 es crea la Confederació de Fons de Cooperació i Solidaritat a nivell estatal. El FCCD està format per ajuntaments i altres organitzacions municipalistes (diputacions, consells comarcals i mancomunitats) que dediquen part del seu pressupost a finançar accions de cooperació al desenvolupament i solidaritat. Els recursos econòmics que aquestes institucions hi aporten són gestionats pel Fons amb l'objectiu de coordinar la cooperació descentralitzada feta per les entitats locals, garantint l'eficàcia i la coherència dels programes d'ajuda, evitant duplicitats i superant les limitacions tècniques i econòmiques de moltes entitats locals. El Fons serà, doncs, una peça clau de la cooperació descentralitzada a Catalunya.

Més endavant, després d'un llarg procés de consultes amb diferents agents institucionals i de la societat civil, l'any 2001 s'aprova la primera llei catalana de cooperació (Llei 26/2001, de 31 de desembre), la qual marca un punt d'inflexió en la política catalana en aquest àmbit. Tal com preveia aquesta norma, el 2003 es crea l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), organisme de la Generalitat de Catalunya per a la gestió de les polítiques de cooperació al desenvolupament i l'acció

humanitària, com a principal instrument per a dur a terme el compromís internacional de construir un món més just i solidari. La llei de cooperació estableix que "l'Administració de la Generalitat ha d'augmentar gradualment les aportacions destinades a la cooperació al desenvolupament i la solidaritat internacional fins assolir l'aportació del 0,7% dels seus ingressos corrents incondicionats, en els pressupostos per a l'any 2010, com a màxim", disposició que a dia d'avui encara no ha estat assolida.

La llei de cooperació va permetre la planificació de la política de cooperació de la Generalitat a través de l'establiment dels Plans Directors i els Plans Anuals com a instruments per a la fixació d'objectius, prioritats geogràfiques i sectorials, línies d'actuació, etc, a més dels recursos humans i necessaris per assolir-los. El 2003 s'aprova el Primer Pla Director de Cooperació al Desenvolupament (2003-2006) i posteriorment vindran altres plans pels períodes successius (2007-2010 i 2011-2014).

Segons una anàlisi de la Federació Catalana d'ONG (FCONGD), els fons destinats a la cooperació al desenvolupament experimenten un creixement sostingut fins l'any 2008, tot i que es concentren sobretot en els anys 2006 a 2010, quan s'executa gairebé un 60% de tota l'Ajuda Oficial al Desenvolupament de la Generalitat. A partir del 2008, any de màxim volum, i sobretot a partir de 2011, el volum dels fons de cooperació començarà a disminuir.

Breu història de la cooperació local a Sant Cugat

El juny de 1990 l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès s'adhereix al Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, que com s'ha vist neix en el context de les mobilitzacions de la "Plataforma 0,7% i +", les quals van tenir molt de pes a Sant Cugat. El mateix any l'Ajuntament aprova destinar una petita quantitat (515.000 pessetes, equivalent a 3.000€) a la cooperació internacional per l'any següent. Com hem esmentat, després d'un mes d'acampada de membres de la "Plataforma 0,7% i +" a la plaça Barcelona, el desembre de 1994 el consistori aprova per unanimitat destinar el 0,7% dels tributs propis a la cooperació internacional i la solidaritat, en un període de quatre anys, a partir de 1995. Aquest percentatge (corresponent a 108.182,18€) es va assolir l'any 1998. Els membres de la plataforma van aprofitar l'embranchida per crear la Coordinadora d'Entitats per la Solidaritat, que més endavant es convertiria en l'actual Xarxa Solidària de Sant Cugat.

En el mateix acord on s'aprovava destinar el 0,7% a projectes de cooperació internacional i solidaritat, es preveia també la creació d'una Comissió de Seguiment dels projectes aprovats per cooperació i sensibilització -on hi serien representades les entitats i associacions del municipi que treballen a favor de la solidaritat internacional-, la qual fou aprovada el 1996 tenint com una de les seves funcions principals escollir a quins projectes es destinarien recursos. Amb la Comissió, per tant, es donava igual poder de decisió als representants polítics i a la ciutadania implicada en el treball per al desenvolupament d'una política de solidaritat al municipi. Es feia una aposta per implantar, així, un model de democràcia més participativa des dels inicis de la política local de cooperació.

L'acord de 1994 també preveia la creació d'una Oficina per la Solidaritat, que tindria com a funció coordinar tota la política de solidaritat internacional feta des del municipi, i que no va ser creada fins el 1999. Paral·lelament a aquests organismes, es crea també el Consell Municipal de Cooperació de Sant Cugat, format per membres de l'equip de Govern i les entitats solidàries de Sant Cugat.

L'any 2003, al final de la legislatura, la Coordinadora d'Entitats per la Solidaritat demana als partits polítics que incloguin els següents punts als seus programes electorals:

Acampats!!

Milars de manifestants s'han acampat a la Plaça Barcelona per exigir a favor del 0,7% pel Fons Món.
 Les representacions per aconseguir que el nostre Ajuntament destini un 0,7% dels seus pressupostos per ajudar al Tercer Món, comencem a tenir un punt d'acord. Les representacions i l'acampament són les que aconseguim, una per una, les vots necessaris d'acampades dels membres de la Plataforma. La nostra via de negociació oberta amb la municipalitat està demostrant ser
 més efectiva que la via política. El treball de sensibilització i mobilització de la ciutadania és una manera més de fer política que agafar col·lectius mitjà però sense les formes institucionalitzades. El treball de Sant Cugat, Josep Ferrer, i els treballadors socials i els treballadors que hi ha a l'ajuntament.

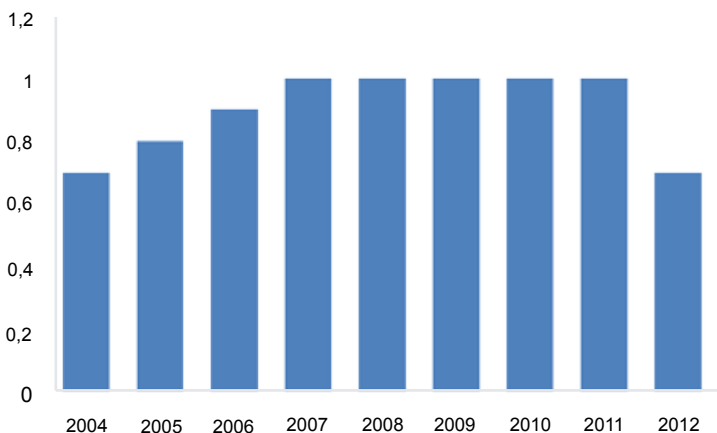
- Aplicar la metodologia per a calcular el percentatge destinat a cooperació que recomana el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament.
- Incrementar el pressupost destinat a cooperació fins a l'1%.
- Millorar la dotació material de l'Oficina de Cooperació, incrementar la dedicació contractual i la retribució de la tècnica de cooperació.
- Donar suport a la proposta de treballar per una Política Municipal de Solidaritat.
- Aprofundir en el paper que poden jugar els municipis en l'àmbit de la cultura de pau, on el compromís amb la prevenció de conflictes i la construcció de pau faci incompatible el suport a polítiques basades en la seguretat militar.

L'any 2004 s'elabora el primer Pla Municipal de Cooperació i Solidaritat Internacional pel 2005, i també s'elaboren les bases i convocatòries de la cooperació indirecta. El 2005 s'elabora el Pla d'Actuació Municipal 2006-2007 en Cooperació i Solidaritat Internacional, que es prorroga pel 2008.

El 2005 l'Ajuntament duu a terme i dinamitza la "I Setmana de la Solidaritat" -malgrat que l'antiga coordinadora n'havia fet una el 2002-, amb el suport de les entitats només en activitats puntuals. Aquest format de festa continua el 2006 i 2007. El 2008 es canvia el model de festa, amb un format on tant l'Ajuntament com les entitats hi prenen part conjuntament, i es passa a anomenar "I Festa de la Cooperació". Entre els anys 2003 i 2007, legislatura durant la qual el Consell Municipal no es va reunir en cap ocasió i la Comissió de Seguiment va anar perdent pes, es pot dir que la política de cooperació directa de l'Ajuntament i la indirecta de les entitats no es va coordinar suficientment. A finals de 2008 es debat el primer Pla Director Municipal en Solidaritat i Cooperació Internacional 2009-2011, que és elaborat des de l'Ajuntament amb la consulta però sense la participació de la Xarxa. A partir de l'any 2008 s'intenta posar remei a aquesta situació de manca de participació de la Xarxa, que vol revertir el que considera una pèrdua de poder de codecisió i de capacitat d'incidència en les polítiques municipals.

Pel que fa als percentatges dels tributs propis dedicats a la cooperació internacional i la solidaritat, cal destacar que l'any 2007 s'assoleix l'1%, corresponent a 621.762,97€. S'arribava a aquest percentatge després d'haver augmentat la partida progressivament en els anys anteriors: el 0,7% el 2004, d'acord amb els criteris del Fons Català de Cooperació; el 0,8% l'any 2005; i el 0,9% l'any 2006. El 2010 es mantenia la xifra de l'1%, però el 2012, degut a la crisi econòmica, es va tornar a situar en el 0,7%, xifra que l'Ajuntament de Sant Cugat es va comprometre a mantenir.

% de tributs propis dedicats a cooperació internacional i solidaritat a Sant Cugat

L'esforç de planificació a Sant Cugat: del 2005 a l'actualitat

La cooperació descentralitzada a Sant Cugat s'inicia el 1990, tot i que no és fins el 2004 que s'elabora el Primer Pla d'Actuació Municipal de Cooperació i Solidaritat Internacional. Des dels inicis fins l'actualitat, Sant Cugat s'ha dotat dels següents instruments de planificació de la seva política de cooperació:

Pla d'Actuació Municipal en Cooperació i Solidaritat Internacional 2005

Pla d'Actuació Municipal en Solidaritat i Cooperació Internacional 2006 – 2007

Pla Director Municipal en Solidaritat i Cooperació Internacional 2009 – 2011

Pla Director de Cooperació al Desenvolupament, Pau i Drets Humans 2012 – 2015

Aquests instruments demostren que des de Sant Cugat s'ha fet un important esforç per planificar la cooperació feta a nivell local, procés que s'ha fet de manera participativa amb les entitats i col·lectius del municipi. Només per l'any 2008 no va haver-hi cap Pla d'Actuació Municipal de Cooperació i Solidaritat Internacional.

La diferència entre els dos primers plans no és realment significativa, i bàsicament consisteix en el fet que si l'any 2005 es preveia una dotació pressupostària per cadascuna de les actuacions, aquesta previsió no existia pel pla 2006-2007, sinó que es deixava més oberta.

Tant en el pla de 2005 com en el de 2006-2007, les àrees geogràfiques prioritàries són la Mediterrània, Amèrica Llatina i el Sàhara Occidental, tot i que al pla 2006-2007 aquest últim territori rebrà suport en el marc de la convocatòria oberta a ONG. Més endavant, al pla director de 2009-2011 es fa referència al Magrib (més que a la Mediterrània) i s'incorporen els països en reconstrucció per una situació de post-conflicte i els països originaris dels fluxos migratoris arribats a Sant Cugat. També es dona continuïtat a l'agermanament establert amb la Daira

d'Argub, al Sàhara Occidental. Ja al pla de 2005 es fa referència al conveni signat amb la Universitat Internacional per la Pau, malgrat que no es proposa cap dotació pressupostària, i al següent pla es manté el compromís amb aquesta entitat, la qual cosa és coherent amb la voluntat de potenciar el treball en l'àmbit de la cultura de pau.

Pel que fa a la cooperació directa, es vol treballar de la mà d'organitzacions del Sud que promoguin la pau i models de relacions econòmiques justes, prioritzant aquells projectes amb un enfocament municipalista i que promoguin el desenvolupament comunitari. Quant a l'ajut humanitari i d'emergència, en cas que aquest sigui necessari es canalitzarà a través del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament i es destinarà només a projectes que siguin compatibles amb actuacions posteriors de reconstrucció, rehabilitació i desenvolupament. D'aquesta manera es vol fugir d'un model de cooperació més assistencialista o que tingui un impacte més aïllat. Es preveu que els fons destinats a aquesta modalitat es destinin a la cooperació directa en cas que no hi hagi cap emergència en el període previst.

Els plans elaborats fan èmfasi també en la necessitat d'avaluació i seguiment dels projectes i convenis endegats, fent-ne públics els resultats i entenent-los com un procés d'aprenentatge i de rendició de comptes. A través d'un conveni amb el FCCD, és aquest qui s'encarrega de dur a terme les avaluacions. El pla 2009-2011 va més enllà i expressa la voluntat d'establir criteris d'avaluació de

convenis, de la cooperació directa i de les accions de sensibilització, i impulsar una experiència pilot d'avaluació externa de projectes de cooperació indirecta, a més d'una avaluació general de l'àrea que serveixi de procés d'aprenentatge, de rendició de comptes i de projecció de la ciutat.

Els diferents plans directors també reconeixen el paper de la Xarxa Solidària pel que fa al seguiment de la política municipal de cooperació, a més de ser un interlocutor per definir les línies estratègiques incloses als plans d'actuació municipals de cooperació i solidaritat internacional. També es contempla i es dota pressupostàriament la figura d'un secretariat tècnic a mitja jornada per la Xarxa. Més endavant, al pla 2009-2011 es considera la Xarxa un instrument de la política de cooperació municipal, a la vegada que es pretén consolidar l'estructura de l'Oficina Municipal de Solidaritat.

Del Pla Director Municipal en Solidaritat i Cooperació Internacional 2009-2011 podem destacar la separació que fa entre objectius estratègics i instrumentals. Entre els primers n'afegeix alguns que esdevindran importants per marcar el caràcter de la política de cooperació municipal, tal com veurem més endavant:

- Afavorir el consens polític i social en la formulació dels objectius de cooperació i solidaritat internacionals.
- Incorporar els criteris de solidaritat i equitat a les polítiques municipals, en especial la de compres i contractació de serveis.
- Obrir la política de cooperació i solidaritat a la ciutat i incrementar el nombre d'actors compromesos, afavorint una major implicació ciutadana en els projectes de cooperació.

Pel que fa als objectius instrumentals, convé destacar els següents:

- Reforçar l'estructura municipal, conservant i potenciant la relació fluïda amb les entitats de la Xarxa Solidària i la simplicitat administrativa.
- Potenciar l'acció de cooperació directa.
- Donar continuïtat i potenciar el treball de coordinació transversal de les polítiques de cooperació i solidaritat, implicant el conjunt de l'acció municipal. És especialment interessant, en aquest sentit, que es vulgui donar suport des d'altres àrees municipals a la revisió i l'avaluació dels projectes de cooperació directa i, si cal, indirecta, així com també de potenciar la implicació del personal de l'Ajuntament en projectes de cooperació.
- Mantenir la possibilitat de convenis específics per a projectes singulars.
- Potenciar la rendició de comptes de tots els actors de la cooperació, establint mecanismes concrets per a l'avaluació dels resultats i per a la seva difusió pública.
- Donar continuïtat a iniciatives rellevants com les relacionades amb la construcció de la pau i les noves relacions econòmiques (consum crític, comerç just, drets laborals, sobirania alimentària, deute extern, etc).

A banda dels instruments de cooperació indirecta (ajuts a projectes de les entitats), cooperació directa (per part de l'Ajuntament) i iniciatives d'educació per al desenvolupament, el pla de 2009-2011 estableix que vol estimular la implicació de les empreses de Sant Cugat en la cooperació al desenvolupament. Per fer-ho es fa referència als estàndars internacionals de responsabilitat social corporativa (com ara la certificació AS 8000) i es preveu que des de l'àrea de cooperació de l'Ajuntament, conjuntament amb l'àrea de promoció econòmica, s'ofereixi assessorament al respecte – tot i que aquest últim aspecte no ha estat encara desenvolupat.

El mes de novembre de 2012, el Consistori de Sant Cugat va aprovar el Pla Director de Cooperació al Desenvolupament, Pau i Drets Humans 2012-2015, que va tenir el suport de tots els grups municipals excepte el Partit Popular. A continuació analitzem els seus punts més rellevants.

El Pla Director de Cooperació al Desenvolupament, Pau i Drets Humans 2012-2015

El Pla Director per 2012-2015 manté la mateixa proporció de recursos destinats a cada modalitat de cooperació que els plans anteriors, però per promoure un major dinamisme es proposa un interval d'oscil·lació que permeti més flexibilitat en funció de l'èmfasi acordat en cadascun dels Plans Anuals. Així, del pressupost aprovat es descomptarien les despeses fixes de l'àrea de cooperació i la resta de recursos s'assignarien de la següent manera:

45-47% per a cooperació indirecta (ajuts a projectes d'entitats)

20-25% per a cooperació directa

15-18% per a actuacions de sensibilització

15-18% per a altres accions (conveni amb Universitat de la Pau, agermanaments...)

0-3% per a reserva per emergències

En relació a la cooperació indirecta, i a banda del que s'estableixi a la convocatòria anual de subvencions per projectes d'Educació al Desenvolupament i de Cooperació de les entitats locals, el Pla Director estableix que entre els requisits que han de complir els projectes hi ha el fet que aquests tinguin una finalitat destinada a corregir problemes estructurals, exclouent-se per tant les respostes a situacions d'emergència. D'altra banda, les entitats hauran de disposar d'una entitat contrapart local amb un mínim de dos anys d'experiència en l'execució de projectes al país beneficiari. També es tindrà en compte que el projecte s'insereixi en polítiques locals o regionals de desenvolupament, iniciatives que promoguin el codesenvolupament (amb implicació de la població immigrada resident a Sant Cugat), o que es prevegin accions concretes que incloguin la perspectiva de gènere.

Quant a la cooperació directa, el Pla Director de 2012-2015 constata que es tracta d'un dels aspectes a millorar des del punt de vista de la planificació, ja que fins al moment aquest tipus d'intervencions s'havien generat més per la demanda externa que no pas per un procés de planificació estratègica, fet que no li havia donat la coherència necessària. Per això es proposa continuar amb la línia de l'agermanament amb la Daira d'Argub, al Sàhara Occidental, iniciada l'any 2000 i canalitzada no a través d'una comissió ciutadana d'agermanament, com passa en altres municipis, sinó a través d'una entitat local –Sant Cugat amb el Poble Sahrauí (SCAPS)- amb la qual l'Ajuntament de Sant Cugat subscriu un conveni bianual.

El Pla Director vigent també preveu potenciar la cooperació directa orientada a enfortir processos de millora de la governabilitat local a través de l'intercanvi tècnic i de desplegament competencial dels diferents serveis públics, aprofitant que Sant Cugat és un municipi que en les darreres dècades ha aconseguit un bon desenvolupament de l'administració local per a la millora de les condicions de vida de la ciutadania i que per tant ha anat guanyant expertesa en aquest sentit.

Una altra de les línies a desenvolupar pel que fa a la cooperació directa, segons el Pla Director, és el codesenvolupament. Es tractaria de promoure iniciatives de cooperació amb els pobles d'origen de la població nouvinguda, fet que d'altra banda propiciaria la participació d'aquests col·lectius i el seu acostament a la població solidària de Sant Cugat. Segons el Pla Director, seria convenient iniciar aquest procés amb el col·lectiu més nombrós de població immigrant (Bolívia i Equador), i promovent la participació de les ONGD locals que treballen en aquests països.

Pel que fa a l'educació per al desenvolupament, la pau i els Drets Humans, el Pla Director preveu que s'enduguin unes línies d'acció en aquest sentit: oferta d'activitats didàctiques a les escoles, difusió de les accions de cooperació i solidaritat, i convocatòria d'ajuts a les entitats dins de la partida de cooperació indirecta.

El Pla Director també fa especial incidència al foment de la transversalització de la política de cooperació i solidaritat, és a dir, a fomentar la implicació de diferents àrees de l'Ajuntament (Educació, Medi Ambient, Immigració, etc) i també la participació d'altres agents i associacions locals que treballen en àmbits diferents al de la cooperació. Aquesta idea de la transversalització de la política de cooperació i solidaritat porta també, com una de les seves conseqüències gairebé inevitables,

a impulsar la contractació de serveis i compres públiques amb criteris ètics, fomentant l'economia solidària i la banca ètica, així com la inclusió d'activitats interculturals que visualitzin la diversitat cultural existent.

Quant a l'ajut humanitari d'emergència, el Pla Director reconeix les limitacions de la cooperació municipal en aquest àmbit (on tenen més pes les grans agències humanitàries i entitats especialitzades), i considera més interessant i efectiu contribuir en la fase de rehabilitació, on amb una visió transformadora es

contribueixi a l'enfortiment de les capacitats locals. Es recomana canalitzar aquest tipus d'actuacions, en cas que es donin, a través de xarxes solidàries més àmplies com el Fons Català de Cooperació, el Comitè Català d'Emergència o l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

Pel que fa als eixos operatius, que és la manera en la qual es concretaran els objectius estratègics exposats, el Pla Director fa referència als Plans Operatius Anuals que hauran de desenvolupar els continguts del Pla Director. També fa èmfasi en els mecanismes de participació instaurats a Sant Cugat per a la definició de polítiques públiques, on es preveu la creació del Consell de Ciutat, màxim òrgan participatiu consultiu on els representants de la ciutadania debaten les polítiques públiques amb els responsables polítics i tècnics municipals. El Consell de Ciutat reuneix els Consells de Barris i els Consells Sectorials; entre aquests últims es vol promoure –dins del Consell de polítiques Socials– una Taula de Cooperació al desenvolupament, Pau i Drets Humans com a espai de participació entre els polítics i tècnics municipals i la Xarxa Solidària de Sant Cugat. També es vol promoure la participació i el treball en xarxa amb altres entitats del sector com l'ACCD, el FCCD o la Diputació de Barcelona, per exemple. Per últim, el Pla Director proposa enfortir els mecanismes de participació del conjunt de la ciutadania i la implicació de nous actors en les polítiques de cooperació, com per exemple el ja existent Consell d'Infants o els col·lectius de nova ciutadania.

Un element important del Pla Director vigent és l'èmfasi en els mecanismes de seguiment i avaluació, de formació i de rendició de comptes de les polítiques públiques de cooperació. Concretament, es proposa que s'hi incloguin indicadors quantitius i qualitius per mesurar l'impacte i qualitat de les accions endegades; avaluacions que permetin detectar aquelles lliçons apreses que després es puguin incorporar als processos de formació en cooperació; mecanismes de rendició de comptes que permetin a la ciutadania visualitzar els impactes de les accions empreses (a través de les memòries anuals d'activitats i de la dació de comptes anual al Ple Municipal, per exemple); la formació continuada de les entitats per tal d'aprendre i incorporar canvis positius que es donen en un camp tan canviant com és el del desenvolupament; l'enfortiment de l'estructura municipal de cooperació; i indicadors d'avaluació del propi Pla Director 2012-2015. Amb aquest últim punt, que caldria concretar a través de cada pla anual, es pretén que el Pla Director pugui ser avaluat per tal d'extreure'n orientacions de cara al futur.

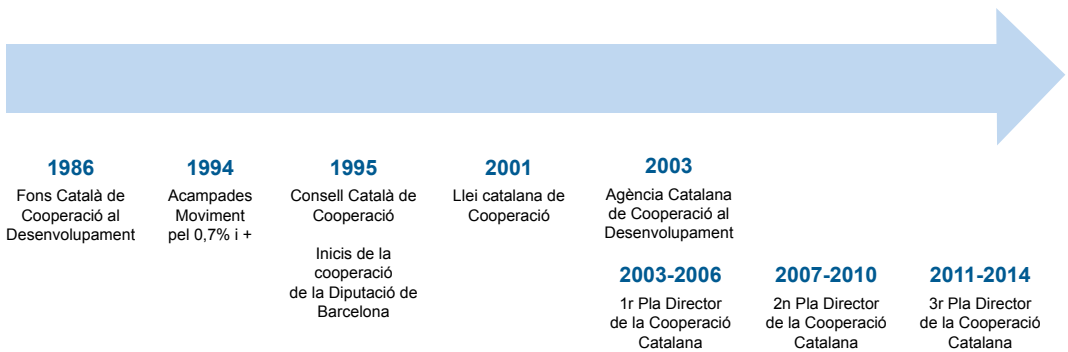
La importància de la cooperació local

En l'anàlisi de més de 25 anys de cooperació pública catalana és innegable que cal posar en relleu i fer un reconeixement públic a la cooperació municipal, ja que va ser la primera instància de l'administració catalana que va dedicar recursos públics a la cooperació al desenvolupament com a resposta a les demandes de la ciutadania de destinar el 0,7% del PIB a la cooperació amb els països del Sud.

Aquest plantejament era sobretot una decisió política que progressivament anaven fent les administracions locals del nostre país, en el sentit que en un món globalitzat les decisions que es prenen en l'àmbit local tenen incidència en l'àmbit global, i viceversa.

Un dels encerts de la campanya del "0,7% i +" és que des del primer moment va posar l'accent en que calia destinar recursos a la cooperació i a la solidaritat, però que calia fer-ho de forma transparent i amb participació de la ciutadania. És per aquesta visió que es va estendre el plantejament que, com tota política pública, calia dotar-la dels mecanismes necessaris per exercir adequadament la tasca. Per això, fruit de les reivindicacions, un dels primers resultats va ser la creació dels consells de participació (com els Consells Locals de Cooperació i Solidaritat en l'àmbit municipal), que van esdevenir una de les primeres polítiques públiques que es gestionaven de forma participativa; i simultàniament es nomenava un responsable polític que n'assumia les funcions des d'una Regidoria creada a l'efecte o conjuntament amb altres atribucions. Des d'aquests àmbits es proposava la creació de convocatòries públiques que garantissin la lliure concurrència, i ben aviat es va promoure l'elaboració d'una llei de cooperació que definís un marc legislatiu adhoc i, posteriorment, el desplegament dels mecanismes de planificació i gestió de la cooperació pública.

Línia de temps de la cooperació pública catalana

En aquest sentit, el 2014 -quan es compleixen 20 anys de les mobilitzacions populars de la campanya del "0,7% i +" - recomanem als més de 400 ajuntaments, diputacions, mancomunitats i institucions locals que des de Catalunya tenen actuacions en cooperació al desenvolupament, pau i Drets Humans que, en base a tota la legislació que empara el ple exercici de l'autonomia local, es doni continuïtat a aquesta política pública que no ha estat fruit només d'un desplegament normatiu, sinó que és resultat de la concepció solidària del poble de Catalunya.

En els quadres següents podem veure quins municipis catalans compten amb Consells Municipals de Cooperació i amb Pla Director de cooperació al desenvolupament.

67 municipis catalans que tenen Consells Municipals de Cooperació

Arbúcies	Manresa
Arenys de Mar	Masnou
Arenys de Munt	Mataró
Artés	Molins de Rei
Badalona	Mollet del Vallès
Barcelona	Montcada i Reixac
Blanes	Montornès del Vallès
Calella	Olot
Cambrils	Palafrugell
Campdevàno	Parets del Vallès
Camprodon	Pineda de Mar
Cardedeu	Polinyà
Cassà de La Selva	Premià de Mar
Castellar del Vallès	Reus
Castellbisbal	Rubí
Castellcir	Sabadell
Castelldefels	Sant Adrià de Besòs
Cerdanyola	Sant Boi de Llobregat
Corbera de Llobregat	Sant Cugat del Vallès
Cornellà de Llobregat	Sant Feliu de Llobregat
El Prat de Llobregat	Sant Joan Despí
Esplugues de Llobregat	Sant Just Desvern
Figueres	Sant Pere de Ribes
Girona	Sant Sadurn d'Anoia
Granollers	Santa Coloma de Gramenet
L'Hospitalet	Santa Perpètua de Mogoda
Igualada	Sitges
La Bisbal d'Empordà	Tarragona
La Garriga	Terrassa
La Seu d'Urgell	Tona
Lleida	Vic
Lloret de Mar	Vilafranca del Penedès
Malgrat de Mar	Vilanova i la Geltrú
Manlleu	

19 municipis catalans que disposen d'un Pla Director de Cooperació al Desenvolupament

Barcelona	Sabadell
Cornellà de Llobregat	Sant Boi de Llobregat
Esplugues de Llobregat	Sant Cugat del Vallès
Figueres	Sant Joan Despí
Girona	Sant Pere de Ribes
Granollers	Santa Coloma de Gramenet
L'Hospitalet	Santa Perpètua de Mogoda
Lleida	Vic
Mataró	Vilafranca del Penedès
Mollet del Vallès	

Com es pot veure en els quadres de dades anteriors, Catalunya ha tingut des del primer moment un paper molt actiu en l'impuls de la cooperació municipal, tant en l'àmbit de l'Estat espanyol com en l'àmbit internacional de xarxes de ciutats solidàries.

Per aquest motiu podem afirmar que la cooperació municipal catalana és una decisió política fruit d'una consciència col·lectiva, i que s'empara en un seguit de lleis i normatives a tots nivells que avalen, des de fa dècades, aquesta capacitat d'actuació:

- **Carta Europea d'Autonomia Local**, de 15 d'octubre de 1985, ratificada per l'Estat espanyol l'1 del març del 1989. En el seu article 10.3 estableix que "les entitats locals poden, en les condicions eventualment previstes a la llei, cooperar amb les entitats d'altres Estats".
- Els **Estatuts d'Autonomia de Catalunya** de l'any 1979 i del 2006 estableixen competències exclusives en règim local a la Generalitat de Catalunya.
- **Llei 23/1988, de 7 de juliol, de Cooperació Internacional per al Desenvolupament**. Llei espanyola que estableix a l'article 20 que "la cooperació al desenvolupament que realitzen les Comunitats Autònomes i les entitats locals és expressió solidària de les respectives societats" i entén que "l'acció de les esmentades entitats en la cooperació al desenvolupament es basa en els principis d'autonomia pressupostària i autoresponsabilitat en el seu desenvolupament i execució".
- **Llei 26/2001, de 17 de desembre, de cooperació al desenvolupament**. Llei catalana aprovada per unanimitat pel Parlament de Catalunya, que entén la cooperació al desenvolupament i la solidaritat internacional com a bé públic global en la realització de la qual s'ha compromès la societat catalana. Una de les especificitats més importants del model català de cooperació que recull aquesta llei és la concepció de la intervenció pública com a complementària i impulsora de les iniciatives cíviques de solidaritat i de cooperació.

A banda de tot aquest marc normatiu, hi ha també diversos pronunciaments internacionals des de principis dels anys 80 del segle XX sobre l'important i creixent paper dels municipis en el treball per la cooperació, la pau i els Drets Humans. Destaquem els més significatius de cada dècada, tot posant de relleu que cada vegada hi ha un consens més ampli que recull i valora el pes dels municipis a l'hora de promoure el desenvolupament:

- **1a Conferència Europea de Ciutats i Desenvolupament** (1985) en les conclusions de la qual es deia: “Fem una crida a les autoritats locals perquè donin suport i estimulin els intercanvis de cooperació Nord-Sud, juntament amb les ONGD”.
- **Carta de Berlín** (1992). És un dels primers documents aprovats, que va ser-ho en una Conferència celebrada amb la presència d'ONGD, administracions locals i moviments socials de 53 països, i conté recomanacions importants per la cooperació des de l'àmbit local, a través del document “Iniciatives Locals pel Desenvolupament Sostenible”.
- **Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat** (2000), document aprovat per més de 400 ciutats a tota Europa, entre elles un centenar de catalanes, que recull la solidaritat com un dret i la cooperació municipal com una obligació.
- **Declaració de París** (2005) sobre l'eficàcia de l'ajuda, on es destaca el paper de les autoritats locals en la planificació del desenvolupament.
- La **Comunitat Europea** publica l'any 2013 una important comunicació adreçada al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions titulat “Capacitació de les autoritats locals en els països socis en les àrees de millora de la governabilitat i l'eficàcia dels resultats del desenvolupament.”

Poc a poc aquest procés ha estat reconegut com un model eficaç de vertebració de les ciutats per fomentar des de l'àmbit local el desenvolupament dels països del Sud, a través de moltes més resolucions i normatives internacionals que suposen una empara legal de la cooperació municipal.

Cal destacar també el model organitzatiu del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, creat el 1986, al qual després seguiran altres fons semblants al País Basc, País Valencià, Mallorca, Menorca, Illes Pitiüses, Galícia, Andalusia i Extremadura.

És en aquest sentit que resulta tan contradictori que actualment s'estiguin impulsant, per part del govern central, canvis legislatius com l'actual Llei 27/2013, de 27 de desembre, de Racionalització i Sostenibilitat de l'Administració Local (LRSAL), incloent les competències en cooperació al desenvolupament. És bo recordar que aquesta reforma legal obeeix a una concepció centralista i antiga de l'acció exterior, que ens remet a fa moltes dècades, i que d'aplicar-se suposaria una involució competencial del model de governabilitat internacional i un retrocés democràtic impropri del segle

XXI, ja que va en sentit contrari a l'evolució de l'acció exterior a nivell mundial i a l'agenda global de noves tendències del desenvolupament.

Per tot això hem de destacar que cal rebutjar l'aplicació de la LRSAL, perquè com s'ha vist la cooperació municipal al desenvolupament és un dels trets d'identitat del model català de cooperació al desenvolupament i de treball per la pau. I per això, també, cal valorar molt positivament la tasca duta a terme per les administracions locals catalanes en els darrers més de 25 anys de trajectòria, tal com s'ha pronunciat el Consell Català de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat en la seva resolució del 28 d'abril de 2014.

Bones pràctiques de la cooperació local de Sant Cugat

Un element distintiu important de la política de cooperació i solidaritat de Sant Cugat és l'esforç que s'ha fet des de l'Ajuntament i des de les entitats del municipi per mantenir els compromís de destinar al pressupost corresponent un mínim de recursos propis no inferior al 0,7%, fent pal·lesa d'aquesta manera la voluntat d'assumir la corresponsabilitat de les institucions locals en l'acompliment dels compromisos internacionals. Els Objectius de Desenvolupament del Mil·leni -aprovats l'any 2000 per l'Assemblea General de les Nacions Unides i ratificats per 189 països amb l'objectiu de reduir la pobresa extrema a la meitat l'any 2015- van definir uns compromisos internacionals que dos anys més tard, a la Conferència sobre Finançament pel Desenvolupament de Monterrey (Mèxic) es concretaven en la necessitat que els països donants ho fessin amb el 0,7% del seu Producte Interior Brut. En aquest sentit, la cooperació de Sant Cugat suposa una notable excepció a l'incompliment general dels compromisos adquirits.

Però a banda d'aquests, hi ha altres aspectes que convé ressaltar de la política pública de cooperació endegada des de Sant Cugat, que exposem a continuació.

Centralitat del treball per la pau i la denúncia de les causes de la desigualtat

La política de cooperació i solidaritat de Sant Cugat està molt centrada en el treball per la pau i la denúncia de les causes de la desigualtat, fet que es treballa no només a través dels projectes de cooperació internacional (ja sigui per la via directa o indirecta) sinó també de les iniciatives d'educació per al desenvolupament que es duen a terme al propi municipi.

En aquest sentit cal ressaltar els principis de no discriminació i justícia social, o el d'indivisibilitat i interdependència de tots els Drets Humans, que s'esmenten ja als dos primers plans directors aprovats des del municipi. En ells també s'affirma que el "dret al desenvolupament significa no sofrir restriccions econòmiques, polítiques i militars que obstaculitzin el desenvolupament", de manera que la cooperació feta des del municipi no pot contradir aquests principis. Als dos primers plans directors s'estableix com a objectiu assolir la transformació de les causes estructurals dels desequilibris Nord-Sud, i s'opta per continuar treballant en el camp de la "construcció de pau" i per promoure una "nova mirada a les relacions econòmiques", fomentant un consum crític, el comerç just, els drets laborals, la sobirania alimentària, el treball del concepte del deute extern, etc. No es tracta, doncs, de dur a terme una política de cooperació de caire assistencialista o consistent en la pura transferència de recursos, sinó d'una voluntat d'actuar sobre les causes de l'augment de les desigualtats i la pobresa al món, més enllà dels efectes visibles d'aquestes.

Aquesta voluntat de treballar en la construcció de la pau es manifesta també, entre altres, amb el conveni establert entre l'Ajuntament de Sant Cugat i la Universitat Internacional de la Pau (UIP). Aquesta entitat va néixer l'any 1984 amb l'objectiu de fomentar la formació, el debat i la reflexió sobre els conflictes i la construcció de la pau, i actualment treballa en dos eixos principals: la formació a través del projecte "Teixint Xarxes", que s'impulsa des de fa 10 anys, dirigit a l'alumnat de 3r d'ESO i on es tracten temes de pau i solidaritat; i el seminari d'hivern i el curs d'estiu, on prenen part experts sobre les temàtiques tractades en cada edició (pau, justícia econòmica, Drets Humans, desarmament, no-violència, etc). La voluntat de mantenir el conveni amb aquesta entitat tan arrelada a la ciutat i amb una important projecció fora d'ella –que

com a contrapartida no pot presentar-se a la convocatòria pública oberta a les ONGD- s'ha anat mantenint a tots els plans directors aprovats, fet que dóna certa estabilitat i consolida aquesta línia de treball.

Un dels projectes que darrerament s'ha impulsat és la celebració del Dia Escolar de la No violència i la Pau, que té lloc a finals de gener coincidint amb l'aniversari de la mort de Gandhi. En aquest 2014 hi han participat 4 escoles de Sant Cugat del Vallès i s'ha dut a terme amb la coparticipació de la

Universitat Internacional de la Pau i Triangle, una entitat que duu a terme tallers de plàstica a partir dels valors. La idea és partir de la figura d'una persona que hagi destacat pel seu treball a favor de la cultura de pau (com s'ha fet amb Gandhi aquest 2014) i la feina d'artistes plàstics per proposar un treball de valors basats en la no violència i la força dels processos col·lectius.

La centralitat del treball per la pau i els Drets Humans també es posa de manifest amb la ferma voluntat, mostrada des dels seus inicis l'any 2000, de mantenir l'agermanament del municipi vallesà amb la Daira d'Argub, al Sàhara Occidental. Aquesta voluntat es

fonamenta explícitament en "la tràgica situació del Poble Sahrauí" i en la necessària solidaritat política vers els seus drets com a poble "a disposar d'un territori on viure". Com s'ha vist, aquesta voluntat es materialitza a través del conveni que s'ha anat signant bianualment, fins ara, amb l'entitat local Sant Cugat amb el Poble Sahrauí (SCAPS).

És important destacar, a l'hora de posar de manifest la importància del treball per la pau al municipi, el paper de la Xarxa Solidària, que a l'abril de 2011 va fer una crida als partits polítics de la ciutat a incloure als seus programes electorals, de cara a les eleccions municipals, alguns punts relacionats amb la política de cooperació i solidaritat. Entre aquests punts n'hi havia dos especialment rellevants per la temàtica que ens ocupa:

- "El compromís de continuar aprofundint en el paper que poden jugar els municipis en l'àmbit de la cultura de pau, on el treball amb la prevenció de conflictes i la construcció de pau faci incompatible el suport a polítiques basades en la seguretat militar". A la vegada, es sol·licitava a l'Ajuntament que s'adherís al Grup d'Ajuntaments per la Pau de la Diputació de Barcelona, que participa a la xarxa de Ciutats i Governos Locals Units (CGLU), la qual aspira a que les ciutats tinguin representació política en centres de decisió com les Nacions Unides.
- "El compromís de continuar participant a la xarxa *Mayors for Peace*", que té com a objectiu l'eradicació de les armes nuclears amb la finalitat de treballar conjuntament per la pau i el desarmament.

Aquests compromisos han estat fins ara respectats dins de les polítiques municipals de cooperació.

Una de les conseqüències de fer de la cultura de pau i de la denúncia de les causes estructurals de les desigualtats a nivell global un eix central de la política de cooperació i solidaritat, és el fet que l'Ajuntament ha començat a treballar en la incorporació de criteris ètics i justos en la contractació de serveis públics (compra i banca ètica, justa, verda...).

Pes de la Xarxa Solidària en la dinàmica local de la solidaritat

Si Sant Cugat té una política pública de cooperació i solidaritat tan desenvolupada a diferents nivells, això ha estat gràcies, en bona mesura, a la societat civil organitzada del municipi. Des de la seva implicació a la “Plataforma 0,7% i +”, passant per la Coordinadora d’Entitats primer i la Xarxa Solidària després, el treball d’incidència política d’aquesta societat civil organitzada ha estat clau per a l’assoliment de determinats objectius relacionats amb la cooperació i la solidaritat.

Entre els compromisos unànimament adquirits pels partits polítics que van obtenir representació municipal a les eleccions de l’any 2011 hi havia el d’elaborar el Pla Director 2012-2015 amb la participació de la Xarxa Solidària des del primer moment. El Pla Director, al seu torn, reconeix la importància de la Xarxa Solidària, a la qual considera un dels actors clau que ha d’estar present als mecanismes de participació ciutadana (la prevista Taula de Cooperació al desenvolupament, Pau i Drets Humans) i a l’hora de dur a terme activitats d’educació per al desenvolupament al municipi.

La Xarxa, com a espai obert de participació d’entitats, ciutadans i institucions relacionades amb la cooperació al desenvolupament i la sensibilització sobre les desigualtats Nord-Sud i el foment de la pau, realitza diferents funcions: sensibilització (denunciant i proposant reflexions crítiques sobre les causes estructurals de la pobresa, les guerres, etc); promoció del treball conjunt entre entitats i l’intercanvi d’experiències entre elles; suport a accions individuals de les entitats; participació en la definició i seguiment de la política municipal de cooperació i sensibilització; formació; i apropament de l’activitat de la Xarxa i dels projectes propis de cada entitat a la població santcugatena.

Implicació transversal d’altres àrees municipals

La voluntat de fer de la política de cooperació i solidaritat un eix transversal que impliqui tantes àrees municipals com sigui possible ve explícitament establerta en diversos dels plans directors de cooperació del municipi i respon a la voluntat de desplegar una política de cooperació, pau i Drets Humans coherent. Així, ja als dos plans anteriors es pretén coordinar accions amb el “Servei d’Ensenyament, el Servei de Cultura, la Tinència d’Alcaldia de Medi Ambient, la Regidoria de Comerç”, etc.

La formació a centres docents del municipi, que seran destinataris d’activitats d’educació per al desenvolupament (un dels eixos importants de la política de cooperació del municipi), és una manera de fer arribar els coneixements a una població no vinculada a l’activitat solidària i que demostra aquesta voluntat d’estendre al màxim una mirada crítica alineada amb els principis de la política municipal de cooperació i solidaritat.

Un exemple concret d’aquesta transversalitat ha estat la participació activa de l’Àrea d’Urbanisme i Qualitat Urbana, que està acompanyant tècnicament a l’ajuntament de Tarija, a Bolívia, en la gestió i separació de residus.

Cal destacar també que el fet que l’Ajuntament s’hagi compromès a tenir en compte els criteris de compra ètica, justa i verda en la seva contractació, així com a treballar a través de la banca ètica per a les seves finances, obeeix també a aquesta voluntat transversalitzadora de les polítiques de cooperació.

Importància de l'Educació per al Desenvolupament

Entre els objectius i criteris que ja s'establien en els plans directors anteriors s'explicitava la voluntat de "comunicar més i de manera més efectiva a la població de Sant Cugat tot el relatiu a la Cooperació i la Solidaritat Internacional", potenciant propostes de continuïtat en educació per a la solidaritat que promoguin "la formació de consciències crítiques". Els plans són clars a l'hora d'establir que només enfortint l'àrea d'educació per al desenvolupament la ciutadania pot estar informada i formada, compartint aprenentatges, amb l'objectiu de canviar la seva visió "de les relacions Nord-Sud", i així ser capaços de transformar el món. Això no exclou que la tasca de sensibilització correspongui als eixos temàtics i àrees geogràfiques definits com a prioritaris pel municipi.

Els dos eixos de treball principals en els quals es fonamenta l'educació per al desenvolupament són, d'una banda, les accions d'informació i sensibilització, i de l'altra, la formació a través de l'activitat escolar dels centres docents del municipi. Els actors principals que han de prendre part en aquesta tasca educativa són, segons identifiquen els propis plans directors, els següents:

- Entitats de la Xarxa Solidària que duen a terme activitats d'educació per al desenvolupament
- Centres educatius i professorat, que inclouen les activitats a la programació escolar
- L'Ajuntament, impulsant, gestionant i finançant activitats d'educació per al desenvolupament
- Programadors de centres cívics, casals de joves, etc, que desenvolupen activitats a Sant Cugat

El Pla Director vigent estableix una sèrie de línies d'acció que s'haurien d'impulsar i que permetrien desplegar la tasca d'educació per a la solidaritat i el desenvolupament:

- Pla municipal de dinamització educativa. Dins d'aquest pla s'oferirien activitats didàctiques a les escoles, que cada any girarien entorn d'un tema d'especial rellevància, afavorint que els alumnes s'hi interessessin i elaboressin treballs sobre la matèria, els quals podrien tenir certa projecció pública. L'Ajuntament coordinaria aquesta oferta educativa amb les entitats responsables de dur-les a terme.
- Difusió de les accions de cooperació i solidaritat. A través d'activitats informatives i de sensibilització, un espai propi al portal web de l'Ajuntament, o l'aportació d'informació sobre la feina feta als mitjans de comunicació. Tot això permetria donar visibilitat a les iniciatives dutes a terme, tant de cooperació directa com indirecta, i aprofitar l'oportunitat per donar a conèixer, a través de casos concrets, els problemes del desenvolupament. Recentment s'ha posat en marxa una nova guia multimèdia que recull tota la informació sobre els projectes de solidaritat i cooperació internacional fets des de Sant Cugat. A la web www.cugat.cat/cooperacio s'hi poden trobar vídeos dels diferents projectes de les entitats locals i un mapa interactiu on es geolocalitzen les diferents àrees de treball.
- Foment de la sensibilització a entitats cíviques, que rebrien informació sobre aspectes bàsics de cooperació i solidaritat.
- Convocatòria anual d'ajuts a entitats per a la realització d'activitats de sensibilització. Els recursos per aquesta sortiran de la partida de cooperació indirecta (45% del pressupost descomptant les despeses fixes).

Punts forts i reptes de futur

De tot el que s'ha vist fins ara es poden extreure diferents elements que ens permeten considerar l'elaboració del Pla Director analitzat com un exemple de bona pràctica que seria recomanable estendre a altres municipis, no només per la necessitat d'enfortir els mecanismes de la cooperació descentralitzada i revitalitzar el pes de la cooperació local, sinó també per impulsar processos participatius i democràtics dins dels municipis. Alguns d'aquests elements apareixen ja com a consolidats a l'actual Pla Director, mentre que altres són línies d'actuació esbossades o fins i tot ja encetades i en les quals caldria continuar incidint.

- Continuitat del treball d'educació per al desenvolupament, la denúncia de les causes de les desigualtats i el foment de la pau.
- Promoció de la participació ciutadana en la formulació de les polítiques de cooperació i solidaritat, especialment de la Xarxa Solidària, així com la implicació de nous actors.
- Promoció del nou model de cooperació directa de treball de municipi a municipi per garantir una bona gestió municipal.
- Foment del treball en xarxa amb altres institucions (ACCD, FCCD, Diputació de Barcelona, *Mayors for Peace*, etc).
- Potenciar la transversalitat de les polítiques públiques de cooperació i solidaritat internacional.
- Enfortir els mecanismes de seguiment, avaluació, formació i rendició de comptes.
- Focalització temàtica dins dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni com a repte global al qual cal contribuir també des de la cooperació local.
- Projecció exterior de la ciutat, promocionant el seu model participatiu de cooperació municipal basat en el foment i l'educació per la pau i la denúncia de les desigualtats.

Enllaços d'interès

Ajuntament de Sant Cugat del Vallès	http://www.santcugat.cat
Guia d'Entitats de Cooperació i Solidaritat Internacional	http://www.cugat.cat/cooperacio
Universitat Internacional de la Pau	http://www.universitatdelapau.org
Ciutats i Governos Locals Units	http://www.uclg.org
Mayors for peace	http://www.mayorsforpeace.org
Fons Català de Cooperació al Desenvolupament	http://www.fonscatala.org
Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament	http://www.fcongdl.org
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament	http://cooperaciocatalana.gencat.cat
Avaluem	http://www.avaluem.cat

Contacte

Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

Plaça de la Vila, 1

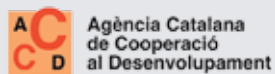
Telèfon 93 565 70 00

www.santcugat.cat

Col·labora

Amb el suport de

www.avaluem.cat

Avaluem
anàlisi i desenvolupament